

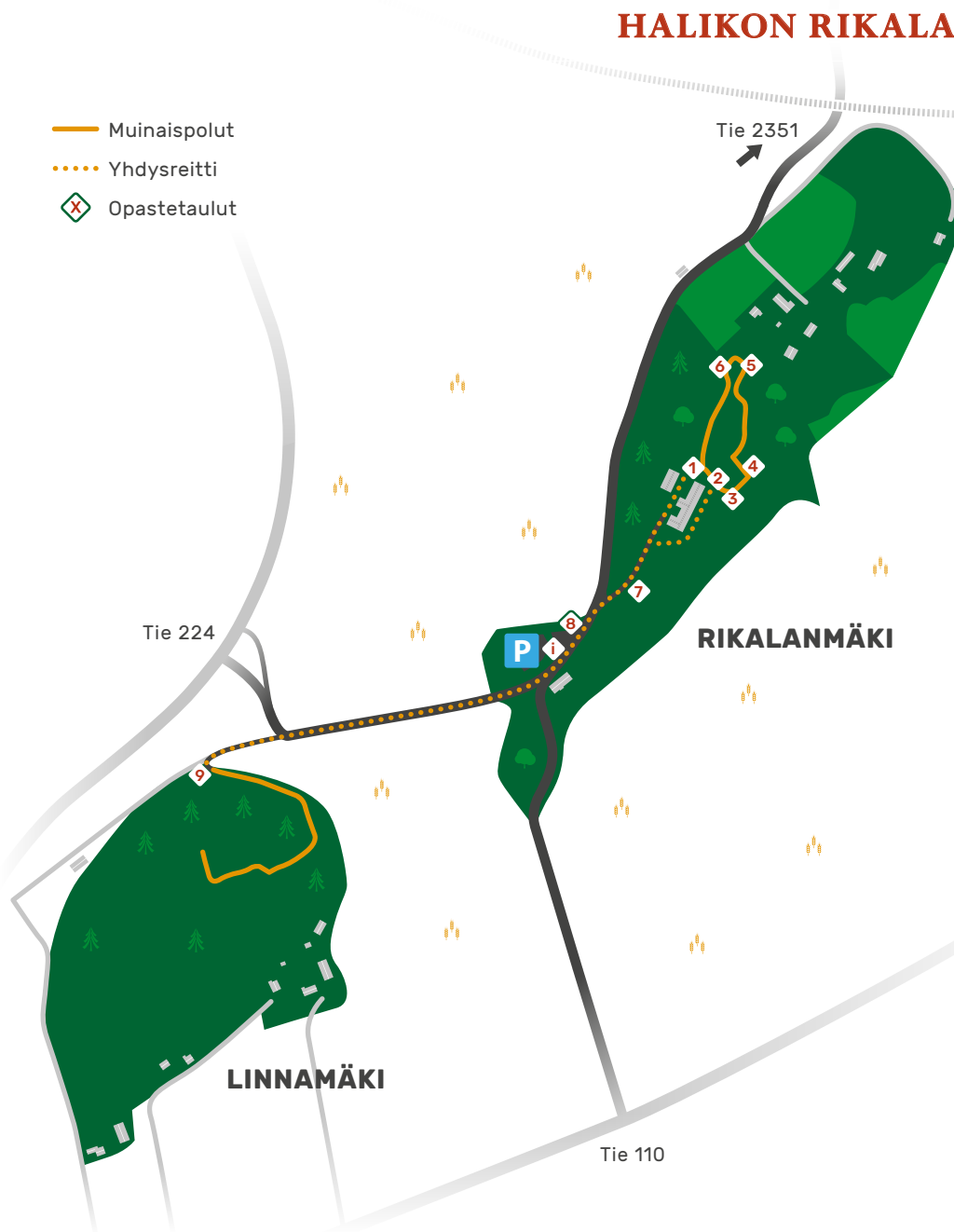

RIKALANMÄEN MUINAISPOLKU

HALIKON RIKALANMÄKI & LINNAMÄKI

- Muinaispolut
- Yhdysreitti
- Opastetaulut

Rikalanmäen ja **Linnamäen** muinaispolulla pääset tutustumaan alueen historiaan, erityisesti rautakauteen, mutta myös sitä vanhempaan ja uudempaan aikaan. Tämän esitteen kääntöpuolelta löydät infotaulujen teksteistä lyhennetyt versiot.

Rikalanmäki-opasteet Halikon keskustasta tieltä **2351** sekä teiltä **224** ja **110** johdattavat parkkipaikalle osoitteessa **Rikalantie 77**. Halikon keskustasta matkaa kohteeseen on 1,4 kilometriä. Muinaispolun Rikalanmäen osuuden pituus on 400 metriä ja Linnamäen osuus mukaan laskettuna kokonaispituus on noin 2,5 km. Tällä hetkellä reitiltä puuttuu taulu numero 8.

Muinaispolut sisältävät vaihtelevia nousuja ja epätasaista maastoa. Rikalanmäen osuus on helppo ja Linnamäen osuus polusta vaativa reitti, jossa maasto on hyvin jyrkkää. Polut saattavat olla liukkaita; pysy merkityllä polulla ja varustaudu kohteeseen riittävän tukevilla kengillä. Sisällöltään reitit sopivat kaikenikäisille. Muinaispoluilla ei ole talvikunnossapitoa.

Rikalanmäki ja Linnamäki ovat kokonaisuudessaan muinaismuistolain rauhoittamia kohteita, joiden kaivaminen, peittäminen, vahingoittaminen tai muu niihin kajoaminen on kielletty. Liikkuessasi reiteillä koiran kanssa pidä ne kytkettyinä! Näin turvaat myös Rikalanmäellä laiduntavien lampaiden laidunrauhan. Kuljeta mahdolliset roskasi mukana takaisin kotiin. Luontoon heitetty roskat ovat hengenvaarallisia alueen linnuille ja muille eläimille. Tulenko on ehdottomasti kielletty!

Alueella kulkiessasi huomioi, että lähistöllä on yksityisasuntoja ja pihoille meneminen ei ole sallittua. Rikalanmäellä sijaitsee myös juhlatiloja ja jos mäellä on yksityistilaisuus, on muinaispolulle kuljettava oikeanpuoleisen pajarakennuksen takaa.

Hätätilanteessa soita **112**. P-alueen koordinaatit ovat **P 60° 23,469** ja **I 23° 03,654**. Ilmoita kuka olet, missä olet (tarkka osoite ja kunta) ja mitä on tapahtunut. Pyydä apua muilta liikkujilta ja ole paikalla ammattivuvun tulon saakka. Opasta auttajat paikalle. Soita uudestaan, mikäli tilanne muuttuu.

Mukavaa retkeä muinaisuuteen!

Kunnossapidosta vastaa Salon kaupunki/kulttuuripalvelut.

Sähköposti: vikailmoitukset@salo.fi

Tietoa alueen palveluista, esimerkiksi krouvin aukioloajat löydät osoitteesta www.rikalanmaki.fi.

1 RIKALANMÄEN MUINAISJÄÄNNÖSALUE

Tällä mäellä on leiriytynyt metsästäjiä ja kalastajia jo 4000 vuotta sitten kivikaudella, jolloin mäki oli meren saari. Noin tuhat vuotta sitten rautakaudella täällä asuttiin ja mäeltä löytyy edelleenkin kasveja, joita on silloin käytetty lääkekasveina ja ruokana. Mäen asukkaista tiedetään paitsi näiden kulttuurikasveiksi kutsuttavien kasvien ansiosta, niin myös sen perusteella mitä arkeologisissa kaivauksissa on mäeltä löytynyt. Rikalanmäellä on ollut arkeologisia tutkimuksia laajemmin 1950-luvulla kalmistoalueella (taulut 5 ja 6) sekä Turun yliopiston koekaivauksia 1970-luvulla.

2 MUUTTUVA MAISEMA

Katso mäeltä alas laaksoon, missä näkyy peltoja, mäkiä, teitä ja rakennuksia. Joen varsi erottuu myös vihreänä puureunustaisena nauhana. Joki on esihistoriallisena aikana toiminut tärkeänä väylänä tavaroiden ja ihmisten kuljettamiseen. Merikin on ihan lähellä, peltojen takana. Monet tiet ja rakennukset ovat ilmestyneet maisemaan alle sata vuotta sitten. Kuvittele peltojen ja teiden kohdalle meren aallot, niin voit nähdä miltä maisema näytti kivikautisen metsästäjän silmissä. Samoin viikinkiaikaisen, noin tuhannen vuoden takaisen pelto- ja niittymaiseman voi helposti kuvitella, kun poistaa mielessään maisemasta talot, tiet ja modernista teknologiasta kertovat mastot ja sähkölinjat.

3 ASUMINEN JA ELÄMINEN RAUTAKAUDELLA

Rikalanmäellä elettiin rautakauden lopulla noin tuhat vuotta sitten taloissa, jotka oli tehty joko savella tiivistetystä oksapunoksesta tai hirrestä. Talossa saattoi olla olki-, tuohi-, riuku-, lauta- tai turvekatto. Lattia oli savesta tehty tai maalattia. Taloa lämmitti tulisija ja savu poistui seinässä tai katossa olevista aukoista. Muita ikkunoita ei ollut. Pihapiirissä oli useita eri käyttöön tarkoitettuja rakennuksia. Kotieläiminä pidettiin hevosia, vuohia, lampaita, sikoja, lehmii ja koiria. Viljeltiin viljaa: Ohraa, kauraa, ruista ja vehnää. Metsästyksen ja kalastuksen ohella edelleen tärkeitä elinkeinoja. Rautakauden lopun yhteisössä saattoi asua myös erikoistuneita käsityöläisiä, kuten seppiä.

4 RIKALA – HALIKONJOKILAAKSON KESKUS

Rikalanmäellä käytiin kauppaa jo tuhat vuotta sitten, siitä todistavat mäen runsaat hautalöydöt, joiden joukossa on mm. arabialaista alkuperää oleva pronssinen vaakarasia sekä muualta tuotuja miekkoja, koruja ja rahoja. Vaihtokaupassa meiltä päin maksuksi kävivät esimerkiksi turkikset. Kauppapaikat syntyivät vesireittien varsille hyvillä satamapaikoille. Rikalanmäenkin yhdisti mereen sen juurella virtaava Halikonjoki. Kansantarinoiden mukaan Rikalanmäellä sijaitisi merkittävä kauppapaikka ja satama, mutta hautalöytöjä lukuunottamatta arkeologisia todisteita ei ole tarinoiden tueksi löytynyt.

5 RIKALANMÄEN RUUMISKALMISTO 1

Tällä alueella on mäen eniten tutkittu osio, tuhannen vuoden takainen hautausmaa. Tästä myöhäisrautakautisesta kalmistosta on tutkittu 47 hautaa 1950-luvulla. Hautoja on todennäköisesti paljon enemmän, sillä kalmistoa ei tutkittu kokonaan. Vainajat asetettiin sammal-

tai turkispedille ja peitettiin tuohella tai villalla. Heillä oli päällään juhlavaatteet ja korut. Myös puisia arkkuja saatiin jo käyttää. Mukaan haudattiin ruokaa savi-, puu- tai tuohiasioissa sekä henkilökohtaiset työkalut tai aseet. Näiden hauta-antimien uskottiin tuovan onnea sekä vainajalle tuonpuoleiseen, että yhteisön eläville jäsenille. Haudoista on löydetty kaivauksissa aseita, saviastian palasia, työkaluja sekä koruja. Yleisin korumateriaali oli pronssi ja korujen sekä pronssikoristeiden yhteydestä on löytynyt myös kankaankappaleita.

Pronssisoljilla kiinnitettiin vaatteita, esimerkiksi viittoja ja hameita. Naisilla saattoi olla koruina myös värikkäitä lasihelmiä. Kankaatkin olivat värikkäitä villa- tai pellavakankaita. Ne kudottiin itse pystyngaspuilla ja värjättiin kasviväreillä. Esimerkiksi mäellä kasvavasta keltamataran juuresta saatiin punaista väriä. Kankaita myös tuotiin. Rikalanmäellä yhdestä miehen haudasta löytyi jäänteitä arvokkaasta friisiläisestä verkakankaasta.

6 RIKALANMÄEN RUUMISKALMISTO 2

Rikalanmäen löydöissä on poikkeuksellisen paljon aseita ja vain vähän maataloustyökaluja. Täältä on löytynyt 10 miekkaa, 3 tapparaa (sotakirvestä) sekä 6 keihäänkärkeä, mutta vain yksi sirppi. Tunnetuin Rikalanmäen hautalöydöistä on miekka, jonka säilään oli hopealangalla taottu Reinin alueella sijainneen seppämestarin tai asepajan Gicelinin nimi. Miekat on tulkitu korkean aseman merkiksi ja niihin on liitetty monenlaisia uskomuksia ja taruja.

7 RIKALANMÄEN POLTTOKENTTÄKALMISTO

Tällä paikalla on vanhempi rautakautinen hautausmaa. Maan alla on polttokenttäkalmistoksi kutsuttu kivikenttä, jossa on 1-4 kerrosta kiviä. Kalmisto on n. 1500 vuotta vanha (merovingi-aikainen). Alueella on tehty koekaivauksia 70-luvulla. Niissä löytyi saviastian paloja, lasihelmiä, korujen ja aseiden katkelmia sekä palanutta luuta. Polttokenttäkalmistoon haudatut vainajat poltettiin ensin hauta-antimineen roviolla, jonka jälkeen jäänteet siroteltiin kalmistoon. Vainaja antimineen saatiin polttaa myös veneessä. Näistä venehautauksista kertovat polttokenttäkalmistosta löytyneet veneen niitit.

8 RIKALAN ALUEEN RAUTAKAUDEN LÖYTÖPAIKKOJA

Ympäriöivässä maisemassa on tehty rautakautisia löytöjä useista paikoista. Esimerkiksi rautatien takana kohoavalla Kihistenmäeltä on löydetty kuppikallioita sekä merkkejä rautakautisista asuinpaikoista. Halikon kirkonmäellä taas on laaja viikinkiaikainen polttokenttäkalmisto.

9 RIKALAN LINNAMÄKI

Rikalan linnamäki toimi turvapaikkana ja puolustuslinnakkeena myöhäisellä rautakaudella. Mäellä on saattanut olla myös pysyvämpää asutusta, sillä koekaivauksissa 2000-luvun alussa alueelta löytyi mm. keramiikanpalasia. Mäellä kasvaa myös muinaisesta asutuksesta kertovia kulttuurikasveja kuten nurmilaukkaa ja jänönapilaa. Linnamäeltä on myös hyvä ollut tähystää lähestyvää uhkaa tai polttaa merkkitulua. Rikalan linnamäen korkeimmat kohdat ovat n. 59 metriä merenpinnan yläpuolella. Linnamäen lounais- ja kaakkoisrinteitä kierteää n. 160m pitkä kivivalli, jonka päällä on todennäköisesti ollut hirsirakenteinen linnake.